

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

15. De voti vinculo, & obligatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

mittat, si filius ex morbo conualuerit, se pauperibus elemosynam largiturum.

Sexto, Votum diuiditur in Reale simpliciter, & personale simpliciter, & in partim personale, partim reale. Simpliciter reale dicitur, cum res Deo promittitur, & nihil, quod ad personam pertineat, ut cum quis spondet se elemosynam daturum. Simpliciter personale, est cum Deo opus aliquod, & officium personæ promittitur, ut si voueas te ieiunia seruaturum, rem diuinam audicendum, castè victurum. Partim personale Votum, & partim reale dicitur, quo quis, & rem, & personæ officium pollicetur: Veluti si spondeat quispiam se peregrinaturum: peregrinando enim, & iter, & impensas est facturus. Est enim aliquid suis ex bonis, quæ habet, in itinere consumpturus.

Postremò, Votum aut potest esse rei certæ faciendæ, aut non faciendæ. Nam potest aliquis Deo polliceri se Castitatem seruaturum, aut nuptias contrahiturum: hæc enim vota inter se distinguuntur, ut postea declarabo.

Cap. XV.

De Voti vinculo, & obligatione.

Primo queritur, An Voti vinculum sit arctius, quam iurifurandi? Tres sunt opiniones. Prima docet vinculum Voti esse longè arctius, & maius. Sic Sanctus Thomas 2. 2. *quest. 89. art. 3.* quod vnica ratione concludit, quia Votum est promissio per se, & directè Deo facta: sed iurifurandum sæpe homini datur, quamuis Deus testis aduocetur: at maior est obligatio, quæ Deo, quam ea, quæ homini nos ipsi obstringimus. Secunda opinio contrà habet, arctiori nos iurifurandi nexu deuinciri, quam Voti: propterea quod iurifurandum omnem promissionem, etiã Votum Deo nuncupatum confirmat: nam sæpe multa vouemus, & deinde ea iureiurando firmamus. Tertia sententia utramque illam opinionem conciliat hac ratione. Arctius, inquit, est vinculum Voti, quam iurifurandi, quod homini præstatur. Et hoc sensu vera est prima sententia: sed iurifurandum, quo Deo aliquid pollicemur, strictioris, & maioris est nexus, quam Votum, & in hoc sensu opinio secunda locum habet. **Mihi** tamè eiusmodi conciliatio minimè probatur, & existimo verissimè esse, quod docuit S. Thomas, maiorè scilicet esse obligationem Voti, quam iurifurandi, quoniam Votum natura sua est promissio Deo facta: at iureiurando per se nõ Deo, sed homini obligamur. Nec obstat secundæ sententiæ argumentum, quod iurifurandum tum promissiones, tum vota confirmat: quoniam quæ vouemus, iureiurando munimus; nimirum, ut duplici vinculo obstricti teneamur, nõ quod iurifurandum nos arctius obstringat, sed quod accedente iureiurando pluribus nexibus alligemur. Quæ admodum si Titio deberes aliquid vno tantummodo iure, & nomine, & deinde idem ipsum alio quoque iure deberes, quamuis minori, tunc fores Titio arctius obligatus, non quia secundum, quod accessit ius, maius reuera esset, sed quia pluribus vinculis tenereris obstrictus.

Secundò queritur, An Titius dum ambigit, vouerit, nec ne, voti religione astringatur? Et eadem est quæstio, si hæretic, sit ratum nec ne votum,

quod fecerat? **Sotus** lib. 7. de iust. q. 3. art. 2. paulo post concludit. 4. quem sequitur Medina in *Instructione Confessor. lib. 1. cap. 14. §. 7.* opinatur nullo eũ voti vinculo obstringi: ea sultus Regula iuris: *Qua melior est conditio possidentis*: ergo cum quisque sit suæ libertatis possessor, dum ambigit, vouerit, nec ne, ea priuari non debet. Deinde, innumeris alioqui scrupulis plurimi vexarentur, quoniã sæpe dubitant, vouerint ne, an secus. Postremò, durum, ac difficile nimis onus imponeretur ei, qui dum de suo voto anceps animi est, illud seruare cogeretur. **Angelus** tamen *votum. 1. num. 12. Silu. votum. 2. versic. 4.* & **Archidiac.** in *cap. Non solum 33. q. 8.* videntur asserere eũ voti vinculo teneri, quoniam in *dubijs, quod tutius, & certius est, sequi debemus*. At si homo ille sese habeat, ac si omni voti nexu solutus esset, peccati periculo se obijceret, eo ipso, quod incertæ, ac dubiæ parti in hæret. **Mihi** hæc opinio probabilior videtur: quod idè à me dictũ est in simili quæstione de iureiurã. Nec tamè rectè inferas, duas illas iuris regulas secũ inuicem pugnare, nimirum *præstat conditio possidentis*, & *in dubijs, tutior pars est amplectenda*. Prior enim illa locũ habet in ijs, quæ ad iustitiam pertinent. Vt si dubites sit nec ne res tua, quã multo tempore possidisti. Posterior verò locũ habet in cæteris, quæ ad culpam spectant, & pœnam.

Tertiò queritur, An sint alicuius momenti vota ob malum finem facta? De hac quæstione multa tradidit **Caietanus** 2. 2. q. 88. art. 2. *versic. Si diligentiùs tamen consideretur*. Sed vt rectè **Sotus** lib. 7. de iust. q. 1. art. 3. in *responsione ad 2.* annotauit, multiplici distinctione est opus. Nam malum, aut est voti, aut rei voto promissæ sigis: Verbi gratia, Promittit quis se elemosynam daturum ob inanem gloriam, inanis gloriæ studium potest esse finis elemosynæ voto promissæ, & ipsius voti: aliud enim est inanis gloriæ causa vouere elemosynam; nempe si id voti faceres coram alijs, vt ab illis videreris, & gloriã quæreres: aliud vouere te daturum elemosynam propter inanẽ gloriã, vt ex ipsa largitione elemosynæ gloriã humanã comparare quæas. In hoc enim inanis gloriã est ipsius elemosynæ finis. Quando igitur malus est rei promissæ finis, Votum est irritum, quia res mala promittitur: male enim promittit quis elemosynã, quã daturus est ob inanem gloriam: male quoque quis promitteret se rem diuinam facturum, aut concionem habiturum studio inanis gloriæ: res enim promissæ, sine malo proposito inquinatur. Quando verò malum est voti finis, non rei promissæ, votum est ratum, & firmum. Ita quidam sacros Ordines suscipere, aut Religionem profiteri, præsertim militarem, solent ob fines nõ bonos, sed vãos, & accidere potest, vt Gentiles, vel alij ad Christi religionem conuersi, sacro Baptismate abluantur ob inanes fines sibi propositos: & tamen omnes huiusmodi vouentes Deo, Ecclesiæ, aut Religioni, Voti vinculo obligantur. Votum enim est quidam actus, & sicut cætera virtutum officia, & opera solet aliquis interdum ob malum finem præstare, sic & vouendi actum. Quare qui sic vouet, peccat quidem, quoniã suum votum finis propositi prauitate commaculat; nihilominus tamen se voti religione deuincit.

Deinde opus est, & alia distinctione. Nam malum, aut est id, cuius gratia quis vouet, aut est finis rei prouenientis ex malo. Sit exemplū: Vouet quis, ut in bello iniusto, aut ludo per se malo, cuiusmodi est is, in quo dolo, & fraude luditur, aut lite iniqua aduersarium vincat, nullum est votum: similiter si voueat se aliquid pauperibus daturum ex lucro iniquè parto, videlicet ex vsuris, ex furto, ex ludo fraudulento, bello iniusto, lite iniqua, hæreditate contra ius, & fas obtenta, votum non valet: valeret tamen si quis voueret se aliquid daturum ex lucro acquisito per ludum, qui solum prohiberetur extrinsecus, scilicet ratione personæ, quæ ludis, vel ratione temporis, loci, aut finis: nam tunc lucrum non esset iniquè, & iniuste partum. Sed primum votū non valet, quoniam Deo malum ille pollicetur. At si solum promittit, si ex bello saluus euaserit, se aliquid boni facturum, votum subsistit. Deus enim salutis quidem auctor est, quia salus per se mali rationem non habet; non tamen est auctor iniusti belli, aut litis iniquæ, aut victoriæ per se nefariæ, aut ludi sua natura mali. Pari ratione, si fur, vel homicida, vel adulter aliquid voueat, si ex furti, homicidij, vel adulterij pœna liberatus fuerit, vim, & locum votum habet: nam Deus peccati auctor non est; est tamen liberationis auctor, quia quis fit liber à pœna. Similiter etiam valet votum, quod adulter vouet, si prole susceptur, se elemosinam daturum. Sciendum itidem est, idem iuris esse in his votis, si quis voueat, ut Deus opem ferat, vel si voueat gratias agens, quod opem, & auxilium dederit: Verbi gratia, vouet quis, ut Deus auxilium præstet in bello iniusto, vel vouet, quia auxiliū dederit in victoria, & bello iniquo, nullam vim votum habet, eo quod votum fit, ac si Deus sit peccati auctor.

Quartò queritur, An qui rei alicuius exigua, & minimæ votum non seruat, lethaliter delinquat? De hac questione Caiet. 2. 2. quest. 89. art. 7. ad dub. 1. Soc. lib. 7. de iust. q. 2. art. 1. versic. Utrum ratione leuitatis. Nauar. in Manuali, cap. 12. n. 10. & 40. Tab. instrumentum, num. 11. Armil. iuramentum, num. 32. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 1. num. 2. Philiar. de officio sacerdotis, lib. 3. cap. 3. Ludouicus Lopez in suo instr. cap. 42. Huius solutio questionis facile constare potest ex alia simili solutione questionis, quam de iurifurandi nexu, & vinculo tractauimus: quare idem prorsus, quod de iureiurando ibi diximus, de voto quoque dicendum putamus; videlicet lethale peccatum non committere.

Quintò queritur, An vota, quæ subita quadam animi perturbatione fiunt, rata sint, & firma? Sunt enim, qui metu repentino perterriti, vel ingenti mterore confecti, aut morbo graui correpti, & afflicti, aut naufragio, & tempestate iactati multa voueant. Angel. votum 1. num. 6. Gloss. in cap. Dudum, de conuers. coniug. verb. Galore, Rosel. votum 1. n. 1. iur. u. n. 4. sentiunt, eiusmodi vota repentina, atque subita, vim non habere, quia sine animi deliberatione suscipiuntur: id autem ita efficitur, & ex cap. Literaturam, De voto: ubi quidam, qui metu mortis perterritus vouerat, liber à voto iudicatur. Sed profectò nec ipsa sententia, nec subiuncta ratio, cui nititur, momenti alicui habe-

re mihi videtur. Ita opinantur. Silu. votum 2. q. 13. ex Palud. & Anton. Sic etiam Tab. votum 1. non. 2. Armil. votum, num. 6. & contra Glossam sentit Ioannes Andr. in cap. Dudum, de conuers. coniug. ex cap. Sicut tenor. de regul. & c. Sunt qui opes. 17. quest. 4. Ex iure enim Canonico liquet, similia vota rata, & firma iudicari. cap. Sicut ex literis 2. de Regularibus.

Deinde, id quoque ratio ipsa conficit: iustitiam enim affectiones animi perturbant quidem hominem, sed rationis iudicium non adimunt. Item, sæpe multa homines similibus affectionibus commoti peccant, ergo rationis usum non penitus eripiunt. Quod autem uolentes confessionem sui voti poeniteat, argumentum non est, quod in vouendo omni prorsus careant animi deliberatione. Est enim hominis voluntas natura sua inconstans, leuis, mutabilis, ac flexibilis, ut facile sequatur quocumque eam ducat affectus. Et in cap. Literaturam, nõ dicitur esse solutus à voti vinculo, qui mortis metu perterritus vouerat, sed qui tantum statuerat, atque decreuerat ad Religiosorum statum transire, non autem promiserat, sed tantum dixerat, non diu morabor hic, statuens se ad religionem conferre: & ideo respondet Pontifex, si non ultra in animo processu, liber est voti vinculo, & nexu. Sed quid si aliquis iræ impetu vouet, qui alioqui composito, & sedato iræ motu non voueret? Abb. in cap. Dudum, citato respondet, votum non obligare conscientiam, quia Deus militem voluntarium eligit. cap. Non est. 15. q. 1. Sic etiam Antonius in cap. Sicut ex literis de iureiur. Idem Rosel. iurare, num. 4. Sed reuera sicut ad meritum, vel peccatum, sufficit ea sola ratio, & mentis deliberatio, qua quis dicitur mentis suæ compos, ut scienter, & sponte faciat; sic etiam ad votum, promissionem, contractum, quo quis se alteri, vel Deo obligat. In iudicio tamen, iræ impetus sæpe cõsetur talis, ut irritum, & inane habeatur, quod subito iræ motu fit. Vnde Gloss. in c. Ex literis, de diuor. ait: Confessio facta motu iræ non nocet, nisi sedato motu iræ confirmetur.

Est igitur cum communi sententia dicendum, quotiescumque tales animi affectiones rationis iudicium non tollunt, id quod alioqui ad meriti, vel peccati rationem sufficeret, satis est, ut vota facta vim habeant. Cæterum iustam causam, & legitimam habent, ut relaxari facile, commutari uel possint, ac debeant. Si uero prorsus omnem rationis iudicium præcurrant, irrita sunt, & infirma; atque hoc fortassis Angelus uoluit. Et hoc colligitur ex c. Sicut tenor. de regularibus.

Sextò queritur, An votum metu factum ratū, & firmum habeatur? De hac questione Pontificij iuris Doctores, & Theologi multa tradiderunt: quæ quadam breuitate complectar. Soc. lib. 7. de iust. q. 2. artic. 1. ad 2. Silu. votum 2. quest. 12. Angel. votum 3. q. 19. & verbo, Metus, q. 3. Rosel. Piss. Sil. verbo, Metus. Nauar. cap. 12. nu. 52. & Doctores in c. Perlatum, de ijs, quæ vi metus causa, & in cap. Sicut ex literis, de regularibus. Inter omnes conuenit votū metu factum, qui in virum constantem non cadit, ratum esse, & firmū. De voto uero, quod metu fit in constantem virum cadente; tota hæc questio intelligitur. Metus cadens in constantem virum quisnam ille sit, primo libro explicui, & in præsentia breuiter etiam satis est dicere, eum esse

esse metum mortis, perpetui carceris, aut vinculo, stupri, captiuitatis, seruitutis, acerbis cruciatibus, infamie, dedecoris, amissionis bonorum. Deinde, apud omnes constat, Votum firmum esse si fuerit factum metu mortis intrinsecus, siue diuinitas illarum; cuiusmodi sunt Vota nuncupata Deo metu grauis, periculosique morbi, vt colligitur ex cap. *Sicut ex literis 2. De Regularibus*. vbi Clericus quidam, qui graui morbo tentatus Religionem vouerat, Votum cogit implere. Præterea, cōsentiant omnes, Votum factum metu mortis extrinsecus quidem, sed ex causis naturalibus venienti, locum habere, cuiusmodi sunt Vota, quæ quidam naufragium veriti suscipiunt: Item, etiam si Vota fiant metu mortis ex hominibus existentibus; tamen aliquando sunt rata: vt si quis in vincula coniectus, aut condemnatus ad mortem Votum Deo nuncupet, vt à tanto periculo liberetur. Similiter si quis captiuus abductus, aut in hostiles manus incurres, aut bello pressus voueat, vt liber euadat, vim Votum habet.

Quæstio igitur est de Voto, quod fit metu mortis ab homine per iniuriam incusso; nimirum minitante mortem alicui, nisi ille Votum fecerit. De quo sunt duæ opinioniones: Prima censet per se nullum esse huiusmodi Votum. Sic Sotus loco citato, cum alijs quibusdam. Ratio eorum est; quia Votum est opus consilij, & proinde libertatem requirit. Deinde, Votum Deo fit, sed ei acceptum, & gratum non est, quod metu extorquetur. Secunda opinio tale Votum asserit per se iure naturali esse ratum, & firmum; quod sic huius opinionis auctores concludunt; metus non tollit simpliciter voluntarium, alioqui enim parum, aut nihil referret, metus intrinsecus, ne, aut extrinsecus esset incussus. Mihi hæc opinio verior apparet: quæ cōsistit in hoc, vt huiusmodi vota, quod attinet ad ius naturale, irrita non sint, sed auctoritate Ecclesiæ relaxentur: quod statim explicabo. Metus enim mortis, siue intrinsecus, siue extrinsecus inferatur, siue is ab homine, siue aliunde proveniat, per se differentiam non habet, vt vnus metus Votum dissoluat, alius non item, sed Ecclesiæ auctoritas vnus rescindit, non aliud. Nec Soti rationes aliquid contra nos efficiunt, quoniam metus voluntarium absolutè non auferit. Deinde, licet is, qui Votum metu extorquet, Deo non placeat, cū turpiter faciat; is tamen, qui metu mortis vouet, bene promittit, & agit, vitā enim Voto redimit, & se ipsū tuetur, ac seruat.

Septimò queritur, An prædictum Votum metu mortis factum, sit ipso iure Canonico irritum, an verò auctoritate Iudicis relaxandum? Abbas in cap. *Sicut ex literis 2. de regularibus*. cui adhæsit Silu. in verbo, *Votum 2. q. 12.* & in verbo, *Metus 2. q. 8.* & verbo, *Incantamentum 7. q. 7.* opinatur, huiusmodi Vota non esse ipso iure irrita, sed Ecclesiæ auctoritate dissolui, quandocumque Voti petitur relaxatio. At enim nullo iure Canonico constitutum esse, vt irrita sint huiusmodi Vota. Angelus verò, Rosella, Pisana cum alijs, vt refert Silu. loco citato, sentiant, ipso iure irrita esse, & inania ea vota: quod colligunt ex cap. *Perlatum*, De ijs, quæ vi, metu, & causa fuerint, vbi Pontifex respondet, mulierem, quæ metu mortis, quem maritus incusserat Religionem vouerat, atque susceperat, Voti vinculo

solutam esse; nisi post obitum viri Votum ratum habuerit. Quæ sententia mihi magis probatur, quāquā Abbas putat, tunc Pontificem eam mulierem Voto soluisse. Probabilius tamen apparet, in eo cap. Pontificem tanquam certum posuisse, eam mulierem esse Voto solutam, non quidem, vt Sotus arbitratur, quod nullū sit eiusmodi Votum per se iure naturali, sed quod iure tantum Canonico, meo iudicio irritum, & infirmum habeatur: QUARE ES, vbi igitur ius Canonicum constituit, vt talia vota sint irrita? Resp. satis esse Pontifici responsum, quod tanquam certum ponit nulla esse huiusmodi vota, & potuit ius vsu, & cōsuetudine introduci, vt huiusmodi vota irrita sint, & inania. Et cum hoc iuris naturalis non sit, vti contra Sotum dixi, efficitur: vt sit Canonici iuris, quod noluit tale Votum ratum habere, in odium, & poenam eius, qui per iniuriam illud extorquet. At ius Canonicum Vota cætera metu leni facta irrita non reddidit.

Hæc loco poterat queri, An si quis metu mortis, siue quolibet alio metu in virum constantem cadente, ad sacros Ordines promoueat, ita Voto Castitatis teneatur, vt continentiam seruare debeat, sed de hac quæstione lib. 13. commodius disputabo. In præsentia sufficit dicere cum Soto 4. dist. 25. q. 1. art. 2. contra Siluestrum in verbo, *Ordo 4. q. 1.* & alios, eum non esse Voto Castitatis astrictum quamuis characterem ordinis suscipiat: quoniam votum metu mortis factum non valet. Quare Ecclesiæ cogit eum, aut votum continet, denuò facere, aut à sacrorum Ordinum vsu, & functione abstinere, vt loco citato rectè Sotus annotauit, & inferius dicam.

Octauò queritur, An Vota fictè, & simulatè facta subsistant? Respondeo, minimè subsistere votum, quod quis facit sine animo, & voluntate promittendi. Sed sciendum est eum, qui votum ore fecerit publicè, vinculo adstringi ad id seruandum, quod ore tenus promissit, non quidem vi, & natura voti, sed ratione scandali, quod euitare debet. Rursus, qui vouet, in animo non habens polliceri; si tamen votum deinde expressè, vel tacitè ratum, & acceptum scienter habuerit, voti nexu tenetur. Id colligitur ex cap. *Perlatum*, De ijs, quæ vi, metu, & causa fuerint, & ex cap. *Significatum*, & ex cap. *Cum virum*. De regularibus. vbi Glof. notauit, quod initio non valuit; postea per ratihabitionem confirmari, vt in matrimonio cōtingit, cap. *Ad id quod*, De sponsalibus. cap. *De ijs*. De desponsat. impuberum. Sed animaduertendum est, ratihabitione talè debere esse, quæ quis ratum habeat, quod initio non valuisse cognouit: tunc enim de integro facit, quod initio non fecerat. Non enim sufficeret, si quis confirmaret tantummodo, quod initio fecit, nescius id ratum fuerit necne: hoc enim nihil aliud esset, nisi, quod factum non est, cōfirmare: & proinde sicut initio nihil factum fuerat, sic nihil denuò fieret.

Nonò queritur, An vim habeat votum sub conditione possibili, licita, & honesta factum? Omnes consentent, huiusmodi votum ratum, & firmum esse, & impleta cōditione esse seruandum. Sed quæstio est, cum conditio in poenā adijcitur, nū votum locum habeat, & subsēcuta cōditione debeat seruari; Vt si Titius castitatē, vel Religionē vouerit, quando in certū peccati genus incurrit?

Respondeo, rata esse huiusmodi Vota, & expleta conditione seruanda: nihil enim impedit cōditio pœnalis, nam subsistunt, & valent contractus, promissiones, conuentiones, & pacta cum conditione pœnæ. Et licet, qui pœnam apponit, nollet conditionem impleri, ne pœnam sustinere cogatur; attamen sponte sese voto Religioni, aut alteri fide data adstringit, vt pœnam subeat, si voto, aut promissis, & conuentis non steterit.

Porro sciendum est, in votis posse multiplicem cōditionem adijci: Sicut etiam solet in matrimonijs, & sponfalibus, in testamentis, legatis, fideicommissis, stipulationibus, & contractibus apponi. Conditio verò tripliciter distingui solet in iure. Aut enim est contra substantiam eius, cui accedit, aut secus. Si in votis igitur adiecta conditio cum eorum natura pugnet, ea irrita facit, vt colligitur ex c. vlt. de cōditionib. appof. Vt si voueam ea conditione, vt voti religione non tenear, vel vt illud non reddam. Sic etiam in l. cum precario. 1. ff. de Precario, & cap. vlt. de Precarijs, nulla est conuentio, si quis alteri precario dederit, vt intra calendaras possideat, & ante repetere nō possit; Est enim conditio expressè contra Precarij substantiam, vt res precario accepta inuito domino possideatur. Ex quo fit, vt facile dissolui queat ea questio, de qua Canonici iuris interpretes plurima tradiderunt: Et quam tractat Couar. in 4. de Matrim. p. 2. c. 3. §. t. n. S. Angel. religio. su. q. 19. Silu. religio. 3. q. 7. & Tabien. religio. q. 20. Rosel. Religio. 2. n. 11. An solemne Religionis votū vim habeat adiecta ea conditione, vt proprium quid possideat is, qui solemniter voto deuincit; nam Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andreas, Antonius Butrius, & Glossa in cap. vlt. de condit. appof. & in cap. Innuante, qui Clerici, vel vouentes. Et inter legum peritos, Accursius, Iason, Bartholus, & Decius, quos citat Couar. loco prædicto putant professionem, & Votum ratum esse, ea ratione perducti, quod in cap. Innuante citato. Pontifex definit, firmum esse votū Castitatis, & Religionis, quod quædā mulier emiserat ea cōditione vt in domo propria cum omnibus suis bonis remaneret.

Sed Calderinus, Cardinalis, & Abbas, vt refert Couar. in uias, censent nullum esse eiusmodi votum, quoniam propria quid possidere, cum solemniter Religionis professione pugnat: quorū sententiam sequuntur Summistæ, Angelus, Rosella, Siluester, & Tabien. cui sententiæ ipse quoque libentius subscribo. Quod si Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andreas, & alij primæ opinionis auctores docent votū vim habere, postea mentem suā declarant, & interpretantur, habere; nimirum quando appofita conditio intelligitur, vt qui vouet, proprium quid habeat; non quidem, quod dominium, & proprietatem retineat, sed vsum dumtaxat; idque Abbatis nutu, atque consensu. Id autem nos cum alterius opinionis auctoribus libenter admittimus: hoc enim modo intellecta cōditio minimè Voti substantiæ aduersatur; neque enim proprium habet Monachus, cum aliquid habeat ad vsum, Abbatis permisso, & eius nutu reuocabile. Qua etiam ratione intelligitur Pontificis responsum in cap. citato Innuante.

Obijcies, ex cap. Diaconi, dist. 28. sacros Ordines

collatos ei, qui cum Diaconus ordinaretur, testatus fuerat se velle matrimonio copulari; & vbi habetur: *Si matrimonium ab eo fuerit postea contractum, à ministerio altaris eum non esse prohibendum; propterea quod Episcopus ei facultatem concesserat.* Ergo cōditio contra sacrorum Ordinum substantiam adiecta, sacram Ordinationem non vitiat. Respondeo, Castitatem sacris Ordinibus esse annexam Ecclesiæ decreto; & ideo eiusdem Ecclesiæ auctoritate nuptiæ cum sacris Ordinibus coniunctæ permitti queunt, vt reuera permittuntur in Orientis Ecclesiis: at verò Castitas in voto Religionis solemniter ex ipsa rei natura requiritur eo modo, quo suo loco dicam.

Deinde obijcies ex cap. Sic quidam, 10. q. 1. vbi Ecclesiæ consecratio, & dotis constitutio omnino subsistit conditione sublata, quæ Episcopum ab eius cura excluderat. Vnde fit, vt conditio contra substantiam contractus adiecta eum non vitiet. Respondeo, eam conditionem non esse contra substantiam contractus appositam, verum cōtra iura, & Canones Ecclesiasticos: & ideo statuitur, vt contractus sit ratas, & firmus reiecta conditione. Vnde etiam si testatores, & patroni Ecclesiæ dotem dantes pœnam adijciant, vt in alios pios vsus dos conuerteratur, si fortè Episcopus velit curam illius Ecclesiæ, quæ alioqui ad ipsum iure spectat, ac pertinet, suscipere; ea pœna rejicitur, & nihilominus contractus ratas, & firmus iudicatur.

Præterea conditio in votis adiecta, aut in faciendo, aut in non faciendo consistit: hoc est, aut per affirmationem, aut per negationem apponitur, vt si vouero me peregrinationem susceperum, si Titius consul factus sit, aut si capitulum non ascenderit. Si primum, locum habet Votum statim, atque cōditio impletur. ROGABIS, quid dicendum sit; voui me facturū bonum aliquid, si Titius Cæo dederit decem? Resp. perfolui votū debere statim, atque Titius dederit, & Cæus noluerit accipere. Nam oblatio pro impleta conditione habetur. *L. Si ita heres. ff. de cōditionib. insti.* quoniam per Cæum stat, quo minus conditione Titius expleat. *L. Statu liberis, ff. de statu liberis, & L. Si quis testamentis. ff. de cōditionib. insti.* Quæres insuper, Quid iudicandū, si Cæus ablit, cui dāda sunt decem? Resp. eum esse expectandum donec veniat, aut saltem deponēda illa decem. Si Titius voueat, me ad religionem conferā, si pater meus consenserit, quum primum pater discessit, sit liber à voti vinculo: & mortuo patre antequam consentiret, voto non tenetur, quoniam conditio sequuta non est. Si verò conditio in non faciendo concepta sit, siue per negationem, vt si voueam certam elemosynam me daturū, nisi eam Titius dederit; soluendum est Votū statim atque certū fuerit, eā Titium dare nō posse. Pari ratione vouisti te Hierosolimam nauigaturum, nisi ego nauigauerim: Votū reddere debes cōfessim, atque compertum, & certum fuerit me nauigare non posse: non quum nauigare potuerim, ex l. Ita stipulatus, l. §. Sed est si ita, & §. respondit. ff. de verb. obli. Similiter voueo; si Turca urbem non ceperit, si in Occidentem non venerit, præstandum est promissum, cum primum certum esse ceperit, eum urbem capere, aut venire in Occidentem nō posse.

Voueo

Voueo daturum me centum si in capitolium non ascenderis, vel in Hispaniam non ieris, de-
beo promissum exolvere, cū certum esse coe-
perit te Capitolium ascendere, vel in Hispaniam
ire non posse. *Ex L. Eadem. ff. de verb. obligat. §.*
Si quis ita stipuletur, vbi dicitur: Si quis ita stipuletur, si
in capitolium non ascendero dare spondeo; perinde erit, ac si
stipulatus esset, cum morietur, sibi dari. Hæc leges ciui-
les, de stipulationibus, quæ verbis cum homini-
bis contrahuntur. Sed certè in Votis Deo factis
habenda est ratio tacite conscientie: nam si quis
vouerit, dabo centum, si non nauigaueris, viden-
dum est, an se voto Deo obligare voluerit, quum
primum alter nō nauigauerit cum nauigare cō-
modè potuerit: Similiter si vouerit, dabo centū
si Titius non dederit: consideranda est vouentis
voluntas, num se obligauerit statim, vt Titius
dare noluerit, vel non dederit, cū dare potuerit:
nam licet quod mitius est, eligendum esse videat-
ur: at ex altera parte cum res dubia est, id elige-
re debemus, quod tutius est: licet leges in mitio-
rem partem interpretentur promissiones, & sti-
pulationes inter homines contractas. Nec quis
miretur si ita huiusmodi vota interpretentur,
quoniam etiam olim Sabinus iurisconsultus, vt
legimus in eadem lege, ita stipulatus, senset in præ-
dictis stipulationibus, & promissionibus specta-
ndam esse contrahentium mentem, & volū-
tatem, ita vt promissor statim, vt moram fecerit,
hoc est, cum non fecerit, quod est conditio cō-
ceptum, & facere potuerit, sit reus culpæ. Quam-
uis Pegasus & Papinianus iurisconsulti volue-
rint omnem obligationem prædictarum stipu-
lationum, & promissionum in eum tantum ca-
sum conferendam, quum promissor nullo modo
in posterū facere possit. Et hæc sententiam se-
quuti sunt alij iurisconsulti, & Iustinianus Im-
perator loco citato.

Siquæras, quid dicendum sit: cum vouet quis
se daturum centum, si Titius intra biennium ca-
pitoliū nō ascenderit, vel vouet se intra bien-
niū ædem sacram ædificaturum, an sit reus vo-
ti ante biennium præteritū, cum tantum residui
temporis sit, quo ædificari templum non possit,
& cum in capitolium ascendere Titius nequeat.
Papinianus in L. Insulæ, & Pomponius in L. Veluti §.
Si stipulatus. & Cellus in L. Quid quid §. Si stipulatus ff.
De verb. obligat. aiunt, promissorem reum nō esse,
nisi præterito biennio: quum immutabiliter ve-
rum erit Titium in capitolium ascendere non
posse, & templum extrui nequire: sed nihilomi-
us etiam hic erit spectanda mens, & voluntas
promittentis.

Tertio, Conditio, aut est impossibilis, aut tur-
pis. Item, aut in præteritum, aut præsens confer-
tur, aut in futurum. Si est præsentis, vel præteriti
conditio, Votum minime irritum reddit, etiam si
turpis sit, quoniam actum non suspendit. L. Infrat-
ris. ff. De conditionib. infrat. vbi dicitur: Nulla est con-
ditio, que in præteritum, vel in præsens conferatur: Veluti
si rex Parthorum viuit, si nauis in portu stat. Ra-
tum est igitur votum, si ita promittas: Voueo si
furtum admisisti, quoniam nemo ad delinquen-
dum inuitatur. Similiter firmum est votum, Vo-
ueo, si heri pater meus vixit. At verò conditio, que
vel natura sua est impossibilis, vel lapsu tempo-

ris effecta est talis, in foro quidem exteriori pro-
non adiecta habetur: at in interiori nullū est vo-
tum ea adiecta conditio. Vt si Titius voueat, si
coelū manu tetigeris, si mare torū ebiberis, aut si
promittas, Voueo, si pater meus viuit, aut si ad
tres menses viuet, aut si intra mense redierit, qui
tamen ante deceaserat, votum est irritū, & inane.

Item si turpis sit conditio in futurum cōcepta,
nullum est votū. Vt si spondeas, Voueo, si homi-
cidium, vel furtū committas: hæc enim conditio
actum suspendit, & ad delinquendū mouet, ac
trahit. Si per naturam necessaria est conditio etiā
in futurū concepta, statim votū cōfirmat. Voues
aliquid boni, si Sol cras oriatur, statim te Deo ob-
ligasti, quia talis conditio pro impleta habetur.

Postremo, Conditio, aut coniunctim, aut dis-
iunctim apponitur. Si primo, vtrinque impleti
debet, vt ratum sit votum, vt Voueo, si pater, &
frater meus ex Asia redierit. Si secundo, satis est
si alterutrum impleatur, Vt, voueo, si pater, vel
frater meus ex morbo conualuerit. Vouet, dices,
Titius se daturum decē, vel quindecim, aut vouet
se post annū, vel post biennū religionem susce-
pturum, an dare debeat quindecim, item an re-
ligiosus fieri post annum debeat? In L. Si ita stipu-
latus fuero. ff. de verborum obligat. habetur: in huiusmodi
promissionibus, quod minus est, & quod longius est, videtur
in obligationem deductum. Et certè cum mitius, &
benignius vota interpretari debeamus, conse-
quens est, vt Titius tantū decem dare debeat, &
post biennium religionem amplecti. At ex alter-
a parte tenenda est regula iuris, in dubijs tutior pars
eligenda est. Quare si Titius vouerit se daturum
quindecim, vel decem, spectanda est mens, & vo-
luntas eius, an se obligare voluerit in hunc mo-
dum, dabo quindecim si potero, sin minus dabo
decem, tunc enim dare quindecim compellitur
ratione voti si potuerit, sin minus, decem. Pari ra-
tione, si vouerit, religionē suscipiam post annū,
aut post biennū, videndum est, an sententia sit,
suscipiā post annum, si potero, sin minus, post bi-
ennium. Similiter etiā si voueat, suscipiā religio-
nem, aut Presbyter fiam. Consideranda est mens
eius, & voluntas: an fuerit: suscipiam religionē
si potero, sin minus, presbyter ero. Quod si de
promittentis voluntate dubij sumus, tutior pars
est eligenda: quæ in his votis est, videlicet obligat-
io cōfertur in id, quod maius est, & in tempus,
quod breuius est: si quis voueat dabo hunc cali-
cem, vel hunc, quem voluero, postquam vnū ex
illis elegerit, voluntatem mutare non potest: Si
verò ita sit votū conceptū, dabo hunc calicem,
vel hunc quem volam, potest voluntatē mutare,
etiam postquam votum elegerit, Ex L. Si quis sti-
pulatus sit. ff. De verborum obligat.

Decimo queritur, Quando quis votum suum
perfoluere debeat? Respondeo cum S. Thoma 2.
2. quest. 88. art. 3. ad 3. & Cajet. ibi. & Siluest. Votum.
2. quest. 3. & Angel. Votum 4. quest. 2. Si animus vo-
uentis fuit se Voto obligare ad id statim red-
dendum, statim debet exolvere, statim, inquam,
cum commodè potest. Deinde qui ad certum
tempus Votum Deo nuncupauit, eo expleto de-
bet soluere, si commodè possit. Sed questio est
de eo, qui Voto suo nullū tempus certum præfixit,
quandonam promissum præstare iure cogatur?

Quidam videntur asserere, tunc temporis compelli, quando mens, & ratio præscribit, vt votum exoluat. At enim hæc regula fallax est, & incerta: nam scrupulosum hominem statim animus sollicitare solet, ac premere: suæ verò salutis immemorem, aut nunquam, aut serò. Alij sentiunt eum tunc obligari, quando arbitrio boni viri iudicatur votum reddi oportere. Sed ex communi omnium sententia dicendum est, eiusmodi vota esse persolueda, cum primum is, qui vouit, ea commode præstare potest. Nam idem iuris est in cæteris, quæ alteri homini debemus, ea enim soluere, ac reddere nos oportet statim, atque commode possumus. Deinde, quia sicut creditor tacite rei creditæ solutionem petit, cum primum ei restitui satis bene potest; sic etiam Deus exigit à nobis Vota, & promissa cum ea exoluere, & complere satis commode possumus.

Vndecimò queritur, An is, qui vouit ad certum hebdomadæ diem ieiunium, si eo die votum non reddat, suscipere alio die ieiunium debeat? Abb. in cap. Per suas. de voto, & voti redempti. respondet, debere, quia ad duo faciendâ voti religione adstringitur: sicut qui certo die soluere decem debet, si constituto die non soluerit, nihilominus ad soluendum ipso iure compellitur, vt colligitur ex L. Celsus. §. 1. ff. De rebus arbitris, & L. Traiectitæ. §. De illo. ff. De actio. & obligat. & L. Magnam. C. De contrahen. & committen. stipulat. Nam Caius iussus dare decem intra Calendas Septembris, si non dederit; licet postea offerat, verum est intra Calendas non dedisse: nam duo habere præcepta videtur, vnum, dandi decem, alterum, dandi intra Calendas Septembris. Idem quoque docet Siluest. Abbatem sequitur votum 2. q. 4. Verum vtendum est nobis distinctione: quoniam eiusmodi ieiunium potest dupliciter Deo religiose, & sanctè promitti, aut in honorem, & cultum certi cuiusdam diei, vt si voueas illud te seruaturum in peruigilio alicuius Apostoli, aut absolutè, & simpliciter, nimirum vt in vno hebdomadæ die corpus ieiunio castiges. Si primo modo fiat, elapso præstituto die, Voti quoque obligatio finitur. Si secundo, non cessat, & hoc est, quod vult lex citata.

Quæres, Quid dicendum, quando certò non conitat hoc, an illo modo factum sit Votum? Respondet, rationè esse habendâ eius, qui vouit: an vouerit animo certum diem religiose obseruandi, an verò absolutè, & simpliciter; quod si nec adhuc de vouentis voluntate constiterit, quod tutius est, oportet eligi, & proinde alio die promissum ieiunium persoluedum.

Duodecimò queritur, An qui vouit se certam peregrinationem suscepturum intra annum, & ante exitum anni morbo aliquo graui, & periculoso corripitur, liber fiat ab obligatione, an verò potius Votum in aliquid aliud debeat commutari? De hac questione agit Siluest. votum 2. quest. 6. In qua Archidiaconus, in cap. Qui bona. 17. quest. 1. sequitur S. Thomam, quem citat, sentit nihil esse opus commutatione Voti, quoniam quicquid initio impediret votum cum sit, impedit etiam post illud iam factum. Eandem sententiam S. Thomæ, & Archidiaconi sequitur Abbas in cap. 1. De voto, & voti redempti. Et quamuis dicat, tutius esse commutare votum: idque probet ex cap. Quod

super his. De voto, & voti redempti. Vbi ob impedimentum contingens fit voti commutatio. Sed verum, inquit, est, quod Archidiaconus cum S. Thoma tradidit: nam morbus vouentem impedit, ne Votum possit exoluere, ergo illud commutatione non indiget. Nec obstat testimonium allegatum: tibi enim sermo est de eo, qui vouerat peregrinationem longiuquam in Terram sanctam, qui licet per infirmitatem, vel paupertatem ire ad bellandum nequibat, alium tamen in sui locum poterat substituere, atque supponere: vt ait Silu. votum 2. q. 6. ad finem.

Decimotertiò queritur, An sublata voti causa, sublata quoque voti obligatio sit? Hostiensis in cap. Magna. de voto, & voti redempti. putat eam obligationem cessare, licet redemptio, aut commutatio Voti sit tutior, ex cap. Magna. §. Vbi. De voto, & voti redempti. vbi votum peregrinationis, quod Deo Episcopus nuncuparat, pro libertate Trecentis Ecclesiæ assequenda, quamuis causa cessauerat, in elemosynas, preces, & ieiunia Romani Pontificis auctoritate commutatur. Goffredus verò simpliciter, vt referunt Siluest. votum 2. quest. 8. & Angel. votum 4. quest. 5. affirmat voti obligationem extingui. Abbas in cap. Magna. citato distinguendo respondet: Si causa reuera sit finis, cuius gratia votum est factum, ea sublata votum non consistit, vt colligi potest ex cap. Cum cessante, de appellat. Si verò causa solùm sit impellens, ac mouens ad vouendum, ea si cesset, Votum minime finitur. Si dubitemus, vtrû causa, qua votum est factum, fuerit finis voti, an non, iudicare debemus voti obligationem manere, vt colligi potest ex L. Quicquid astringenda. ff. De verb. obligat. Et idè iuris est, si duæ fuerint voti causæ, & vna remota, maneat altera. Velut si voues peregrinationem, vt sancta Apostolorum limina inuisas, & fratretuum in vrbe conuenias, tamen si frater decefferit, voto tenens astrictus. Siluest. votum 2. q. 8. Angel. votum 4. q. 5.

Decimoquartò queritur, An qui vouit peregrinationem ad limina Apostolorum in Vrbe, vel ad certum diem ieiunium; & postea eo die ieiunium suscipiat, nihil de voto cogitans, vel in Vrbe alia de causa veniens, limina Apostolorum inuisat sui Voti immemor, Votum exoluisse censetur? Respondet Maior, Votum persoluisse, dummodo postea ratum habeat, quod fecit: & scienter, ac spontè sua ieiunium suscipiat, vel in Vrbe veniat: nam si per vim à cibis abstineret, vel in vrbe ad limina Apostolorum venire cogeretur, minime votum persolueret. Pro hac sententiâ facere videtur, quod si quis quoridie de more, rei diuinæ interesset, Ecclesiæ præcepto satisfaceret, si certo die festo sacris adesset, quamuis nesciret, dies festus esset nec ne: nam præceptum, & votum implemus, cum promissa præstamus, & imperata facimus, etiam si nihil de voto, aut præcepto cogitemus.

Animaduertendum autem est, hanc Maioris sententiam tantummodo locum habere in eo, qui simpliciter se ieiunio, & in edicte dat certo die præstituto, nihil de voto cogitans: non autem in eo, qui abstineret à cibis animo, & voluntate aliud ieiunium suscipiendi, vt suum votum persolueret.

S. Th. 4. d. 38. q. 1. a. 3. q. 1. ad 1.

Maior. d. 38. q. 5.

ueret: quemadmodum, qui die festo rem diuinā audiret, habens in animo iterum Missæ sacrificio interesse, Ecclesiæ præceptum, & legem minime seruari, si sacrum iterum non audiret: vt libro superioris dixi, de præcepto recitandi preces Horariorum Canonici, c. 12. q. 3.

Decimoquinto quæritur, An voti obligatio ad heredem transmittatur? quod est quæreret, an hæres alicuius vita perfuncti vota eius persoluere debeat? De hac quæstione tractant Paludan. 4. dist. 38. q. 3. artic. 3. Innocen. Hostien. Ioann. Andr. Abb. in cap. Licet, de voto, & voti redempti. Siluester votum 2. q. 11. Quæstionem mouet, quod sancitum est in L. Si quis rem, ff. De pollicitat. ubi habetur: Si decimum quis bonorum uouit, decimam prius in bonis desit esse, quam fuerit separata: & si forte qui decimam uouit, decesserit ante sepositiorem, hæres ipsius hereditario nomine decime obstrictus est. Voti enim obligationem ad heredem transire constat. Hæc ibi lex. **Respondeo**, voti obligationem personæ esse, & non rei: Vnde nemo alterius voto adstringitur, ita ut voti reus teneatur, nisi id præstet. Potest tamen aliunde obligari, utpote vel ratione hereditatis obtentæ, vel alio modo; ut quædam Ciues vel Canonici uouet se certū diē tanquā festū obseruaturus, qui successerunt, nulla voti religione obligantur. At uero si in consuetudinem abeat illius diei obseruantia, tanquam legem, eam consuetudinem tenere debent. Item, si vota mortui testatoris realia fuerint, ea debet hæres exoluere. Vt si uouerit templum, sacellum, hospitem domum extructurum, vel certæ Ecclesiæ calicem donaturum, vel certis pauperibus eleemosynam erogaturum, debet promissa præstare, non quod voto ipso teneatur, sed quia defuncti, qui uouerat, hereditatem adeptus est.

Personalia tamen vota non debet, ut si mortuus dum uiueret, Deo certa ieiunia promiserat. Quod si vota mixta fuerint realia, atque personalia, ea reddere oportet quatenus realia, non quatenus personalia. Vt si testator uita defunctus sponderat peregrinationem ad certum pium, & religiosum locum, ut in eo calicem aureum offerret, debet hæres hoc fecundum præstare, non primum. At si votum est principaliter personale, & aliqua ex parte reale, hæres cum ad personale reddendum nullo iure compellatur, nec reale cogitur præstare: quoniam principali sublato, aufertur quoque id, quod accedit. Huius rei exemplum fit: Vouerat testator ante obitum certam Religionem, in cuius familiam, si profiteretur eam, sua quoque bona transfuisset: non debet hæres Religionem bona tradere, quia ad Religionem suscipiendam nullo iure compellitur, quod fuerat principale testatoris votum. Item, pollicitus erat testator peregrinationem, non debet hæres impensas soluere, quas ille inter eū dum, commorandum, & redeundum fecisset. Hæc ex Paludano, Siluestro, & alijs. Cum igitur lex citata definit voti obligationem ad heredem transire: id uerum est ratione hereditatis ad eum transmissæ: nā prius dixerat hereditario nomine heredem decimam reddere oportere, quā testator uouerat. Vnde Innocentius ait, heredem cogi posse, statuta pœna, ut nisi soluerit, hereditatem amittat. Immo addit Abbas, posse anathemate pu-

iri: nisi id fecerit, quoniam eo ipso, quod hereditatem adiuit, quasi contractum inijsse, probabiliter creditur.

Decimosexto quæritur, An qui per seipsum nequit votum persoluere, id per alium præstare & implere debeat? De hac quæstione Innoc. in ca. Scriptura, de vot. & voti redempti. Siluest. votum 2. q. 10. **Respondeo**, si res promissa eius est conditionis, ut per alium fieri possit, ac soleat, nec uouentis animus fuit per se tantummodo promissum præstare, debet per alium suum votum implere: cuius generis sunt multa vota realia, ut aiunt Innocentius, Siluester, & alij. Vt qui uouerit simpliciter se Christianis Hierosolymis, & in terra sanctorum auxiliium daturum, pecunias largiturum, vel certæ Ecclesiæ calicem, vel quippiam aliud oblaturum, vel pauperibus eleemosynam erogaturum: hæc enim & similia solemus per nos ipsos, & per alios præstare. Nec his obstat, quod habetur in c. Quod super his. De vot. & voti redempti. Quando uero talis est res, quam per nos ipsos, non per alios facere commodè possumus, nisi expressè, dum uouemus, in animo habeamus id per nos ipsos, aut per alios exequi, nequaquam adstringimur ad faciendum per alios, si per nos præstare, & obire nequeamus.

Decimoseptimo quæritur, an rei voto promissæ dominium maneat penes uouentem? ut si quis uoueat se quippiam certo pauperi donaturum. **Respondeo**, Voto rei promissæ dominium minime transferri: unde contra uouentem non est actio realis, sed personalis: potest enim in certis quibusdam causis conueniri is, qui uouet, aut promittit, ut votum exoluat, ut alio in loco commotius dicam.

Decimo octauo quæritur, An opus, & officium, quod vi, & ratione voti fit, sit maioris meriti apud Deum, quàm si secus fieret? **Respondeo** cum S. Tho. 2. 2. q. 88. art. 6. cuius sententia est communi consensu recepta, esse maioris, & plenioris meriti & fructus. Nam uouens dat opus, quod facit, & seipsum sicut plus dat, qui dat fructus, & arborem, ut dixit Anselmus De similitudinibus, capite 8. Deinde, opus factum ex voto, est duplicis virtutis officium, nempe Religionis, cuius actus est votum: & illius virtutis ad quam pertinet res voto promissa. **Obijcies**: Minoris est meriti, cum quippiam alioqui debitum reddimus, quàm cum idem ipsum spontè præstamus. **Respondeo**, id loquum habere in ijs, quæ facimus vi, & lege iustitiæ, quam alteri debemus; ut cum rei emptæ precium soluimus, cum depositum, mutuum, commodatumque Domino reddimus: non autem in ijs, ad quæ faciendæ, vel danda nos ipsi liberaliter obstrinximus. Iterum **oppones**: Non semper cum quippiam vi, & ratione præcepti fit, uberioris & plenioris est meriti, quàm si illud idem alicuius consilio fieret, ergo nec opus voto factum abundantioris, & cumulatoris est meriti, quàm si esset opus consilij. **Respondeo**: Cum ex præcepto opus efficitur, ut legi, aut imperanti homini pareamus, semper maioris est meriti, quoniam est opus duplicis virtutis, obedientiæ scilicet, & illius, in qua res imperata reponitur: cum uero solummodo imperata facimus, non eo ipso, semper magis promeremur.

At cum votum perfoluimus, eo ipso, meritum au-
genus, copiosius premium commeriti, quia, ut
dixi, opus ex voto factum, est duplicis virtutis of-
ficium.

Decimonono quæritur, An peccet is, quem sui
voti facti pœniteat? Respondeo, quosdam opinari
nos semper peccare, quoties pœniteat nos vouisse.
Attamen dicendum est, eum peccare, qui vo-
tum factum violare constituit: aut qui negligit,
vel ultra tempus constitutum segniter proro-
gat. Enimvero is lethale peccatum non contra-
hit, qui cum in animo habeat votum reddere, nõ
vouisse vellet: peccat verò si doleat de eo actu,
quo initio vouit: nec enim tibi fas est dolere,
quod honestatis, ac virtutis opus effeceris: ac
proinde tibi nõ licet dolere, quod votum feceris.

Cap. XVI.

De ijs, qui vouere possunt.

Primò quæritur, Quinam vouere queant? Re-
spond. quosdam iure naturali vouere non
posse, alios verò iure Canonico à vouendo
prohiberi. Quicumq; igitur mentis compos non
est, iure naturali vouere non potest. Item in ijs
rebus, in quibus aliquis alieno iuri, & potestati
subijcitur, votum facere nequit, quia sui iuris
persona non est, aut quia res aliena est.

Secundò quæritur, An Episcopi, & alij Superi-
ores Antistites, quippiam vouere possint? Re-
spondeo, iure Canonico esse constitutum, ne vo-
tum suscipiant, quo vinculum, per quod sunt su-
is Ecclesijs additi, & obligati, dirimatur sine Ro-
mani Pontificis consensu: vt facile deducitur ex
*c. Nisi cum pridem, De renunciat. c. Licet, De Regularib.
c. Magna, de voto, c. voti redempt.* Nec item possunt
quippiam vouere, quod in graue suarum Ecclesi-
arum, quibus præsumt, detrimentum cedat, eodem
c. Magna, de vot. c. vot. redempt. quare nequeunt lon-
ginquam peregrinationem voto polliceri, quon-
iam diu à suis Ecclesijs absissent. Exceptum tam-
en aiunt Innocentius, Ioan. Andr. Hostien. & An-
ton. Butrius in *c. Ex multa, c. penult. c. vlt. de vot. c.
voti redempt. c. cap. quod Dei timorem, de statut. Monach.
Hierosolymitanæ peregrinationis votum, quod,
teste Abbate ibidem, poterant olim Episcopi susci-
pere in Terræ sanctæ subsidium, cum omnibus
generatim dabatur aditus in Palestinam; nunc
verò non possunt.*

QVAERES, An si Religionis institutum vouer-
int, id voti seruare debeant, modo, quo posuit;
nimirum facultatem petendi abdicandi se mu-
nere Episcopali? Palud. & Siluest. eum sequutus
in *verbo, Votum, q. 1. c. in verbo Religio, 2. q. 8.* aiunt,
eos ad huiusmodi facultatem petendam voto i-
plo compelli. Et cum quis vouet ingressurum se
in religionem, si antequam votum exoluat, Epif-
copus creetur, debet se officio, & dignitate pon-
tificali secundum ius abdicare, & votum, quod
fecit, implere: vt constat ex *c. Per sua, De vot. c. vo-
ti redempt.* Quoniam licet Episcoporum status sit
Religiosorum statu perfectior, religiosus tam-
en potest in Episcopu eligi, & ideo q. vouit se religi-
onem suscipiturum, & ante ingressum in religio-
nem Episcopus eligitur, suum votum implere
cõpellitur, quia religionis professio nõ impedit
quominus religiosus ad Pontificiam dignitatẽ,
& officium prouehatur. At non nisi Romani Põ-

tificis consensu, Ecclesiam, cui est præfectus Epif-
scopus, dimittere potest. *c. Nisi de renun. DE IN DE*
QVAERES, an si longinqua peregrinationis vo-
tum susceperint, ad aliquid faciendum ipseus vo-
ti obligatione adigantur? *Silu. loc. citat.* respondet
eos soluere oportere impensas, quas inter eun-
dum, commorandum, & redeundum fecissent:
laborem verò peregrinationis, cum vigilijs, præ-
cibus, ieiunijs, & alijs pietatis officijs commuta-
re debere. Alia verò vota facere queunt, vt dan-
di eleemosynas, ieiunia seruandi, preces
adhibendi, & alia similia faciendi. Sic Innocen-
tius, Hostien. Ioan. Andr. Abbas *locis supra citatis.*

Tertio quæritur, An Clerici in dignitate Ec-
clesiastica constituti, vel animarum curæ præfe-
cti, vel Beneficium habentes, quod residenti-
am Clerici iure communi requirit, quales sunt Pa-
rochi, Archipresbyteri, Archidiaconi, Decani,
Præpositi, Priores, Canonici, ac similes aliquid
vouere possint? Respondent Innoc. Hostien. Ab-
bas *locis citatis.* & Siluest. *religio, 2. q. 8.* fas esse cui-
bet Ecclesiæ præfecto, vel Clerico præter Epifco-
pum, deposita cura vel dignitate, aut Ecclesiasti-
co beneficio legitime, & ritè abdicato, vel etiam
cura, dignitate, & beneficio nondum depositis, Reli-
giosam vitam suscipere: & addit S. Tho. 2. 2. q. 189. ar. 7. id eis concedi etiam Episcopo contradi-
cente; petita tamen facultate, quamuis non obti-
neatur. Vtrumq; colligitur ex *c. Dna. 19. q. 2. c. Licet de
Regularib.* Eorumq; beneficia nulli conteri iure
possunt, nisi post professionem expressam, vel ta-
citam Religionis, vel nisi euidenter confiterit
eos vitæ institutum mutare voluisse, *c. Beneficium.
De Regular. in 6.* Fructuum autem beneficij ante
professionem emissã, iusta, ac debita portio tribui de-
bet Vicario in eorum locum successore, & Ecclesiæ
inservienci: reliquum, vt quorundam sententia
docet, cedit in vsum eius, ne religioni sit oneri,
vt ait *Silu. religio, 2. q. 88. & Angel. Noui. q. 22.* Quam-
uis alij doceant, conseruari debere, & impendi
in vsum Ecclesiæ, cui seruiebat, id ex eo colligunt,
quod habetur in *c. Quia sepe. De elect. in 6.* Sed fortal-
tis vtraq; sententia non ineptè conciliabitur: ita
vt prima locum habeat, quando Monachorum
coenobium commodè Nouitium alere, & su-
stentare potest sine alio vitæ subsidio; secunda
verò, quando nihil habet, vnde eum sustentare
queat. Sic conciliat Gemian. in *c. Beneficium, de Re-
gular. in 6. c. in c. Quia sepe, de elect. in 6.* nam in *c. Quia se-
pe*, solummodo de Ecclesia vacante tractatur. A-
lia item vota facere nequeunt cum graui Eccle-
siæ, cui præsumt, detrimento sine Episcopi consen-
su, cætera verò vouere possunt.

QUAERES, an simpliciter, hoc est, absq; vllò Epif-
scopi consensu, possint votum vltimarum su-
scipere: hoc est, vouere peregrinationem ad san-
ctum Templum Hierosolymitanu, in Terræ san-
ctæ subsidium? Respondent Hostien. & Abb. in
c. Ex multa. c. vlt. de vot. c. voti redempt. quibusdam
esse visum, hoc eis licere, quoniam libera à Ro-
mano Pontifice facultas conceditur, præterquã
Episcopis, his omnibus, qui Christianis in Terra
sancta commorantibus, aliquid subsidij, ac utili-
tatis afferre queunt. *c. Ex multa de vot. c. voti red. A-
lij opinantur id non licere, nisi Rom. Pont. aut E-
piscopi permisso, c. Fraternalitati, de cler. non resp. vlt. vlt.*